

FEDERICO GARCÍA LORCA

FEDERICO GARCÍA LORCA (1898—1936) a spanyol népi lélek autentikus modern kifejezője. Nemcsak a spanyolok tartják legzseniálisabb költőjüknek, világirodalmi viszonylatban is a XX. század legnagyobbjai között emlegetik. Költészetének forrása a spanyol folklór. Azt variálja a saeta-k egyszerűségétől a legmerészebb szürrealista absztrakciókig. Drámáiból is a félfeudális megrekedség szülte viszonyok vérfagyasztó levegője árad. Amilyen szenvedéllyel alkotta verseit, drámáit, tartotta irodalmi előadásait, gyűjtötte a népzenei kincseket, ugyanolyan lelkesedéssel harcolt népe előrehaladásáért társadalmi téren is. Azért is gyilkolták meg a falangisták, mindjárt is spanyol ellenforradalom első napjaiban.

A SPANYOL CSENDŐRSÉG ROMÁNCA

A lovaik feketék.
Patkójuk is fekete.
Köponyegük pecsétviasz —
s tintafolttal van tele.
Ólommaltelet koponyájuk
Óvja őket a sírástól.
Mázzal bevont lélekkel
léptetnek az országúton.
Görnyedezve és komorlón
ha feltűnik e bős sereg,
homokfutás és gumicsönd
mindenütt a rendelet.
Ha akarják, tovább mennek
s nem létező revolverek
ködös csillagrendszerre
kavarog a fejükbe'.

*

Hej, cigányok városa!
Utcáidon zászlók sora.
Holdkaréj és sáritők
üvegekben meggybefőtt.
Hej, cigányok városa!
Aki látott, nem feled soha.
Fájdalom és pézsmailat
s cimettornyok városa.

*

Mikor elterült az éj,
 micsoda éj, éjek éje,
 A cigányok állóiken
 napot s nyilat kovácsoltak.
 Vesztét érezte egy ló,
 benyerítet minden kapun
 s üvegkakasok énekeltek
 a frontierai Jerez felett.
 Meztelen szél lopakodott
 a megdőbbent úttest szélén
 akkor éjjel, ezüst éjjel,
 micsoda éj, éjek éjén.

*

Szűz Mária és Szent József
 kasztanyetta után kutat,
 eljöttek a cigányokhoz
 hátha náluk ráakadnak.
 A Szűzanya öltözete
 olyan mint az úri nőké,
 ezüstpapír a ruhája,
 nyakán nyakék mandulából.
 Szent Józsefnek mindkét karja
 palástjába volt bújtatva.
 Hátuk megett Pedro Domecq
 s három perzsiai basa.
 A holdkaréj álmodozva
 rágondol a gólyacsókra.
 Zászlócskák és lampionok
 lepték el a tornácokat.
 Tükrük előtt csipőtelen
 balett-táncosnők zokognak.
 Víz és árnyék, árnyék és víz
 a frontierai Jerezbe hív.

*

Hej, cigányok városa!
 Utcáidon zászlók sora.
 Minek az a nagy fényesség
 rádtalálhat a rendőrség.
 Hej, cigányok városa!
 Aki látott, nem feled soha.
 Tengertől távol, elfeledten
 hagyjátok fűrtjeit fésületlen.

*

Az ünneplő város felé
 közelednek kettős rendben,
 örököldék suhogása
 motozgat az övekben.
 Közelednek kettős rendben.
 Komor szöttes az éjszaka.

Az égbőltra úgy pislognak,
mint sarkantyú-kirakatra.

*

Félelemtől mentes város,
minden kapu nyitva-tárva,
berontott a negyven csendőr
zsákmányéhes sötét árnya.
Az órák mind megtorpantak
s a konyak az üvegekben
tüstént novemberré dermedt,
nehogy ő is gyanút keltsen.
Sikoltások vad csapata,
rátört a szélkakasokra.
Kardok szelik a szellőcskét,
a lópaták letapossák,
az éjlepte úttesteken
rohanó cigányanyókák,
biztatgatják riadt lovuk,
csuprukban féltett aranyuk.
Baljós köpönyegeg szárnya
az utcákat végigjárja,
a futókat mind berántja
gyorsjárású ollójába.

*

A Betlehem csarnokában
gyűlt össze a cigánysereg.
Szent József egy lánykát kötöz
bár maga is csupa vér, seb.
A csökönyös, durva puskák
átlyuggatják az éjszakát.
Szűzanya a gyermekeket
csillagnyálacskával óvja.
A csendőr-düh nem csillapul,
mindenfelé tüzét szórja.
És az ifjú, szűz képzelet
megőszül e látvány felett.
Rosa de los Camborios
ott nyög a küszöbre rogyva
lekaszaboljt két szép mellét
serpenyőbe rakosgatja.
A többi lány esztét vesztve
rohángász az éjbe veszve.
Fejük felett nyiladoznak
rózsái a puskapornak.
S amikor már minden tető
sima földdei lett egyenlő,
a hajnal léngve illegett
a kövek arcéle felett.

*Hej, cigányok városa!
A csendőrök elvonulnak.
Útjuk a csönd alagútja,
de téged a lángok falnak.*

*

*Hej, cigányok városa!
Aki látott, nem feled soha.
Keressenek homlokomon.
Ott játszol — holdam, homokom.*

FEDERICO GARCÍA LORCA

KÉT TENGERÉSZ

I.

*Egy halat hozott szívében
a Kínai tengerből.*

*Néha-néha megvillan
— egész picinyke — a szemében.*

*Feledi, habár tengerész,
a bárokat és narancsokat.*

Nézi a vizet.

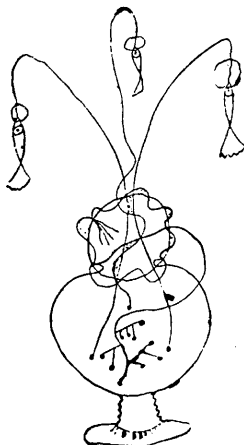
II.

*Szappanból volt a nyelve.
Kimosta szavait és elnémult.*

*Sík világ, göndörödő tenger,
száz csillag és a hajója.*

*Látta a Pápa balkonjait
s a kubai nők arany mellét.*

Nézi a vizet.

FEDERICO GARCÍA LORCA

KISZÁRADT NARANCSFA ÉNEKE

Favágó.

*Döntsöd ki árnyékomat.
Ments meg már a kárhozattól,
Hogy gyümölcstelen lássanak.*

*Méért születtem tükrök között?
Forgatnak a nappalok,
S az éber éj reám uszít
Minden csillagot.*

*Éljek inkább látatlanul.
Álmodom majd, e hangyahad
S a kósza pihék ágaimon
Zöld levelek s madarak.*

Favágó.

*Döntsöd ki árnyékomat.
Ments meg már a kárhozattól,
Hogy gyümölcstelen lássanak.*

FEDERICO GARCÍA LORCA

ERKÉLY

*Lola
saetát énekel.
Kis torrérók
veszik körül,
a borbély meg
ajtájából
fejével jelzi
a ritmust.
Bazzalikom
és menta közt
Lola saetát
énekel.
Az a Lola,
aki mindig
ott ülleg
a tó fölött.*

FEDERICO GARCÍA LORCA

A MEGBOTOZOTT CIGÁNY DALA

*Huszonnégy bot.
Huszonöt bot;
utána már anyám, éjjel
ezüstpapírba csavarhat.*

*Hajhaj, délceg csendőr uram,
csak egy kortynyi vizet kérek.
Vizet hallal és hajóval,
vizet, vizet, vizet, vizet.*

*Hej, csendőrök parancsnoka,
mért csücsülsz fenn a szobádban.
Nincsen az a selyemkendő,
mely arcomat letörölné.*

FEDERICO GARCÍA LORCA

FALZETT

*Jaj, cigányok ivadéka!
Jajjaj, Petenéra!
Temetésedre nem jöttek el a jólnevelt
leánykák,
akik Krisztus teste előtt a tincseik
levágják
s ünnepnapon áhitattal öltik fel a fehér
ruhácskát.
Baljós fajzataból állt a
gyászmenet,
fejükben is szívet hordó
emberek
követtek utcahosszat ontva
könnyyeket.
Jaj, cigányok ivadéka!
Jajjaj, Petenéra!*

FEDERICO GARCÍA LORCA

IN MEMORIAM

*Égerfa,
égerfa,
miért öltöztél
aranyba?*

*Tegnap még zöld
lombjaid közt
víg madárhad
üdvözölt.*

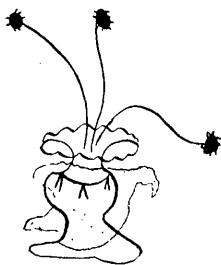
*Ma roskatag
állsz a fénylő ég alatt
s ellángolsz, mint én
vörös lelkem tüzén.*

*Törzsed kesernyés
illatát
szívembe zárom
s él tovább.*

*Mezők szikár nagypja!
Mi
nem öltözünk
aranyba.*

FEDERICO GARCÍA LORCA

BÚCSÚ

*Ha meghalok,
Haggyátok nyitva balkonom.*

*Kisgyermek narancsot majszol.
(Látom a balkonomról.)*

*Az arató búzát kaszál.
(Érzem a balkonomról.)*

*Ha meghalok,
Haggyátok nyitva balkonom!*

PAP JÓZSEF fordításai